

САОПШТЕЊЕ

FIRST RELEASE

Обавезни сте да приликом дозвољених радњи, у свом производу или апликацији наведете извор података.
You are required to specify a data source when allowed in your product or application.

ГОДИНА/YEAR VIII

САРАЈЕВО, 31. 10. 2024.

Број/NUMBER 1

ЖИВОТНА СРЕДИНА И ЕНЕРГИЈА

ENVIRONMENT AND ENERGY

Трошкови за заштиту животне средине, 2023

Environmental protection expenditure, 2023

Укупни трошкови за заштиту животне средине сектора КД БИХ 2010 (Б- Вађење руде и камена, С- Прерађивачка индустрија, Д- Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Е- Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, управљање отпадом те дјелатности санације животне средине), износили су 254.835.786 КМ, односно 0,51% БДП-а БиХ у 2023. години, те је за 16,1% мањи у односу на претходну годину.

Од укупних трошкова за заштиту животне средине, 21,5% је утрошено на инвестиције у заштиту животне средине док је 78,5% утрошено на услуге заштите животне средине. Већина трошкова односи се на управљање отпадом (58,8%), управљање отпадним водама (17,9%), затим слиједи на заштиту ваздуха (14,2%) и заштита и санација тла и подземних и површинских вода (4,6%).

Укупно остварене инвестиције за заштиту животне средине у 2023. години износиле су 54.859.686 КМ. Од укупно остварених инвестиција у заштиту животне средине, 56,5 % остварено је као инвестиције на крају производног процеса, а преосталих 43,5% су инвестиције у интегрисане технологије.

Укупни текући трошкови за заштиту животне средине износили су 199.976.100 КМ. Од укупних текућих трошкова, 63,8% се односи на интерне текуће трошкове, преосталих 36,2% се односи на екстерне текуће трошкове.

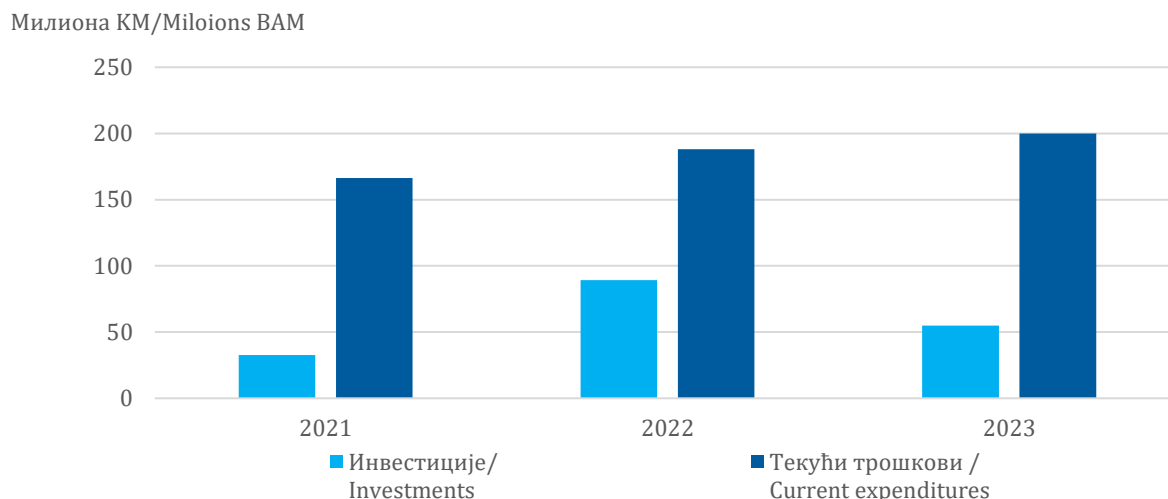
The total environmental protection expenditures of the industry KD BiH 2010 (B—Mining and quarrying, C—Manufacturing, D—Electricity, gas, steam, and air conditioning supply, and E—Water supply; sewerage, waste management, and remediation activities) amounted to 254.835.786 BAM or 0.51% of BiH's GDP in 2023 and were 16.1% less than the previous year.

In the structure of environmental protection expenditures, investments account for 32.2% and current expenditures for 67.8%. Most of the expenditures relate to waste management (58.8%), wastewater management (17.9%) followed by air protection (14.2%) and Protection and remediation of soil, ground water (4.6%).

In 2023, total environmental protection investment expenditure amounted to 54.859.686 BAM. Of the total investments, 56.5% investment was realized as an investment at the end of the production process, and the remaining 43.5% are investments in integrated technologies.

The total current expenditures for environmental protection amounted to 199.976.100 BAM. Of the total current expenditure, 63.8% was spent as internal current expenditure, the remaining 36.2% relate to external cost.

Графикон 1. Трошкови за заштиту животне средине 2021- 2023
Graph 1 Expenditures for environmental protection, 2021- 2023

Табела 1. Укупни трошкови за заштиту животне средине, 2023
Table 1 Total expenditures for environmental protection, 2023

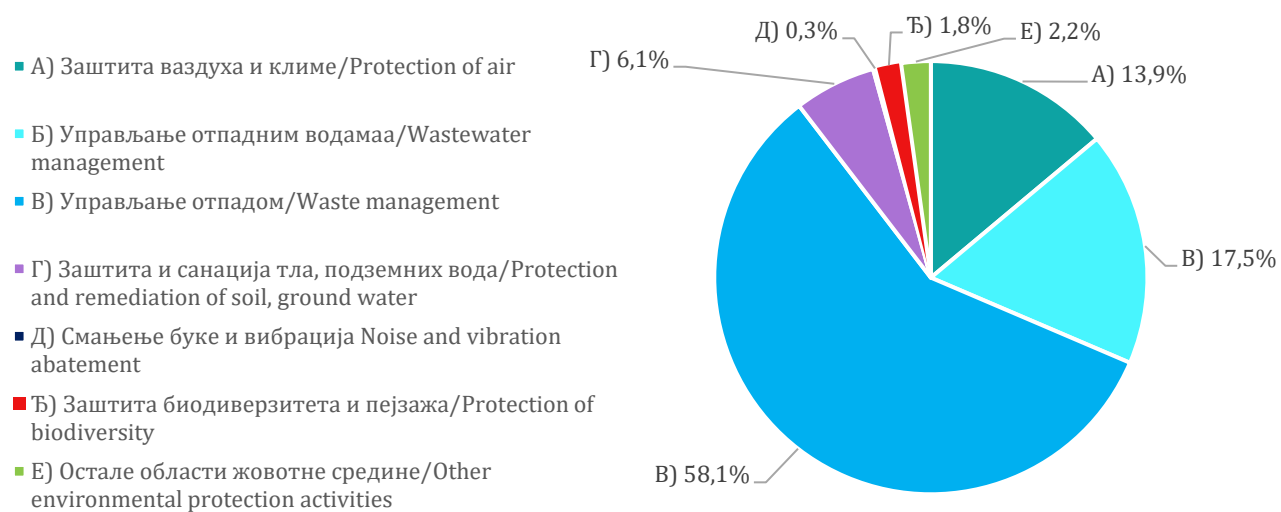
Активности заштите животне средине / <i>Environmental domains</i>	Инвестиције / <i>Investments</i>		Текући трошкови / <i>Current expenditure</i>		Укупно / <i>Total</i>	
	Вриједности	%	Вриједности	%	Вриједности	%
	Values	%	Values	%	Values	%
Заштита ваздуха / <i>Protection of air</i>	12.558.399	22,9	22.915.189	11,8	35.473.588	14,2
Управљање отпадним водама/ <i>Wastewater management</i>	19.843.317	36,2	24.642.665	12,7	44.485.982	17,9
Управљање отпадом/ <i>Waste management</i>	17.523.437	31,9	128.981.101	66,4	146.504.538	58,8
Заштита тла и подземних вода/ <i>Protection and remediation of soil, ground water</i>	1.904.771	3,5	9.664.323	5,0	11.569.094	4,6
Заштита од буке и вибрација / <i>Noise and vibration abatement</i>	641.645	1,2	122.112	0,1	763.757	0,3
Заштита биолошке разноликости/ <i>Protection of biodiversity</i>	592.364	1,1	4.040.429	2,1	4.632.793	1,9
Остале области животне средине/ <i>Other environmental protection activities</i>	1.795.753	3,3	3.815.458	2,0	5.611.211	2,3
Укупно /<i>Total</i>	54.859.686	100,0	194.181.277	100,0	254.835.786	100,0

Графикон 2. Структура трошкова за заштиту животне средине, према врсти издвајања, 2023
Graph 2 Environmental protection expenditure structure, by expenditure type, 2023

Графикон 3. Структура укупних трошкови за заштиту животне средине по доменама животне средине, у %, 2023
Graph 3 Structure of total expenditures for environmental protection by environmental domain, in %, 2023

Graph 3 Structure of total expenditures for environmental protection by environmental domain, in %, 2023

Табела 2. Инвестиције за заштиту животне средине по врсти технологије, 2023
Table 2 Investments for environmental protection by technology 2023

хиљ. КМ/thous.BAM

	Укупно	Заштита ваздуха	Управљање отпадним водама	Управљање отпадом	Заштита тла и подземних вода	Заштита од буке и вибрација	Заштита биолошке разноликости	Остале области животне средине	
	Total	<i>Protection of air</i>	<i>Wastewater management</i>	<i>Waste management</i>	<i>Protection and remediation of soil, ground water</i>	<i>Noise and vibration abatement</i>	<i>Protection of biodiversity</i>	<i>Other environmental protection activities</i>	
Укупно	54.860	12.558	19.843	17.523	1.905	642	592	1.796	Total
Инвестиције на крају производног процеса	30.994	3.704	7.602	16.964	402	199	592	1.530	<i>End-of-pipe technology</i>
Инвестиције у спречавање загађења животне средине	23.866	8.854	12.241	560	1.503	442	0	265	<i>Integrated technology</i>

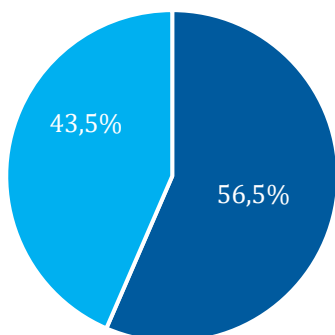
Табела 3. Текући трошкови за заштиту животне средине, 2023
Table 3 Current expenditures for environmental protection, 2023

КМ/BAM

	Укупно	Заштита ваздуха	Управљање отпадним водама	Управљање отпадом	Заштита тла и подземних вода	Заштита од буке и вибрација	Заштита биолошке разноликости	Остале области животне средине	
	Total	<i>Protection of air</i>	<i>Wastewater management</i>	<i>Waste management</i>	<i>Protection and remediation of soil, ground water</i>	<i>Noise and vibration abatement</i>	<i>Protection of biodiversity</i>	<i>Other environmental protection activities</i>	
Укупно	199.976	22.915	24.764	130.598	13.721	122	4.040	3.815	Total
Интерни текући трошкови	127.627	7.960	18.207	94.891	719	25	2.808	3.018	<i>Internal current expenditures</i>
Екстерни текући трошкови	72.349	14.955	6.558	35.707	13.002	97	1.233	797	<i>External current expenditures</i>

Графикон 4. Инвестиције за заштиту животне средине, 2023

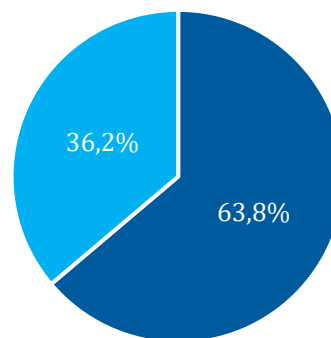
Graph 3 Investments for environmental protection, 2023

- Инвестиције на крају производног процеса / End-of-pipe investments
- Инвестиције у спречавање настанка загађења током производње / Integrated technology investments

Графикон 5. Текући трошкови за заштиту животне средине, 2023

Graph 4 Current expenditures for environmental protection 2023

- Интерни текући трошкови / Internal current expenditures
- Екстерни текући трошкови / External current expenditures

Графикон 6. Структура Инвестиција за заштиту животне средине, 2023 у %

Graph 6 Structure of investments for environmental protection, 2023, in %

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Методолошка основа истраживања је Уредба (ЕУ) бр. 691/2011 Европског парламента и Савјета о европским економским рачунима животне средине и Уредба (ЕУ) бр. 538/2014 Европског парламента и Савјета о измјени Регулative (ЕУ) бр. 691/2011 о европским економским рачунима животне средине.

Трошкови за заштиту животне средине (ЕПЕ) дефинишу се као износ новца потрошен на активности директно усмјерене на спречавање, смањење и уклањање загађења или сметњи које проистичу из производних процеса (или потрошње роба и услуга). Подаци о трошковима за заштиту животне средине извјештавају се путем Заједничког упитника *OECD* /Евростат о трошковима и приходима за заштиту животне средине (*EPER*). Подаци покривају пет економских варијабли:

- инвестиције у заштиту животне средине,
- инвестиције у третман загађења,
- инвестиције у спречавање загађења,
- текући трошкови за заштиту животне средине,
- субвенције/трансфери који се дају за активности заштите животне средине.

Подаци овог саопштења су добијени годишњим статистичким истраживањем “Трошкови за заштиту животне средине (ИНВ-ОК)”. Истраживањем су обухваћени пословни субјекти разврстани према претежној дјелатности у подручја Класификације дјелатности (КД БиХ 2010): В – Вађење руда и камена; С – Прерађивачка индустрија; Д – Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација; Е – Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, управљање отпадом те дјелатности санације животне средине.

Подаци о трошковима за заштиту животне средине прикупљају се за различита подручја животне средине према Јединственој европској статистичкој класификацији дјелатности повезаних са заштитом животне средине (*CEPA*). Класификација дјелатности заштите животне средине (*CEPA*, 2000), разликује девет различитих подручја заштите животне средине: заштита ваздуха и климе, управљање отпадним водама, управљање отпадом, заштита и санација тла, подземних вода и површинских вода, смањење буке и вибрација, заштита биодиверзитета и пејзажа, заштита од зрачења, истраживање и развој и друге активности заштите животне средине.

Инвестициони трошкови се односе на финансијске или материјалне трошкове који имају за циљ стварање нових сталних ресурса или побољшање (реконструкција, доградња, рестаурација, адаптација или модернизација) постојећих предмета трајне имовине. То такође значи трошкове такозване прве инвестиционе опреме. Приказана подјела инвестиционих трошкова развијена је према правилима националног рачуноводственог система.

METHODOLOGY

Methodological basis is Regulation (EU) No. 691/2011 of the European Parliament and of the Council on European Environmental Economic Accounts and Regulation (EU) No. 538/2014 of the European Parliament and of the Council Amending Regulation (EU) No.691/2011 on European Environmental Economic Accounts.

Environmental protection expenditure (EPE) is defined as the amount of money spent on all purposeful activities directly aimed at the prevention, reduction and elimination of pollution or nuisances resulting from the production processes (or consumption of goods and services). Data on environmental expenditure are collected from the European countries through the Joint OECD/Eurostat Questionnaire on Environmental Protection Expenditure and Revenues (EPER). The data covers five economic variables:

- *investments for environmental protection,*
- *pollution treatment investments,*
- *pollution prevention investments,*
- *current expenditure for environmental protection,*
- *subsidies/transfers given for environmental protection activities*

Data on expenditures in environmental protection are based on annually statistical research “Environmental protection expenditures” (INV-OK). The survey covered business entities classified according to the activity in the sectors of the Classification of Activities (KD BiH 2010): B – Mining and quarrying; C – Manufacturing; D – Electricity, gas, steam and air conditioning supply; E – Water supply; sewerage, waste management and remediation activities.

Data on environmental expenditures are collected according to different environmental domains as defined by the Single European Statistical Classification of Environmental Protection Activities (CEPA). CEPA 2000 distinguishes nine different environmental domains: protection of ambient air and climate, wastewater management, waste management, protection and remediation of soil, groundwater and surface water, noise and vibration abatement, protection of biodiversity and landscapes, protection against radiation, research and development and other environmental protection activities.

Investment expenditure refers to financial or material costs, which aim at creating new permanent resources or improving (reconstruction, extension, restoration, adaptation or modernization) the existing objects of permanent property. It also means costs of so called first investment equipment. Presented division of investment costs is developed according to the rules of national accounting system.

Текући трошкови за заштиту животне средине укључују трошкове рада и одржавања активности (технологија, процес, опрема). Текући трошкови су спречавање, смањење или уклањање загађења и других губитака у околишу узрокованих текућим активностима субјекта. Укључују интерне трошкове (укључујући трошкове рада и одржавања постројења за заштиту животне средине, као и накнаде за заштиту животне средине), трошкове услуга које пружају вањски субјекти, накнаде за третман канализације и сакупљање отпада; трошкови контролних система, праћења, лабораторијских истраживања и управљања.

Дефиниције

Инвестиције се, према намјени, класификују у двије категорије: инвестиције у уклањање насталог загађења (на крају производног процеса) и инвестиције у смањење или спречавање настанка загађења током производње (инвестиције у интегрисане технологије).

Инвестиције на крају производног процеса (*end-of-pipe investments*) подразумевају методе, праксу, технологије, процесе или опрему одређену за скупљање и уклањање загађења (нпр. инвестиције у филтере за прочишћавање ваздуха, уређаји за пречишћавање отпадних вода) након њихова настанка.

Инвестиције у спречавање загађења у току производног процеса (инвестиције у интегрисане “чистије технологије”) подразумевају инвестиције за нове или адаптације постојећих метода, пракса, технологија, процеса или опреме одређене за спречавање или смањење количине загађења насталога на извору, с тим да се смањење утицаја на животну средину удружи с испуштањем загађивача и/или дјелатностима загађења (као дио производног процеса зове се “интегрисани”).

Интерни текући трошкови намијењени су за рад опреме на крају производног процеса (*end-of-pipe environmental equipment*: материјала, енергије, одржавање; трошкове радне снаге само оних запослених на заштити животне средине и друге интерне текуће издатке (издатке за општу администрацију за заштиту животне средине). **Искључена је** куповина услуга заштите животне средине од јавног сектора или специјалних произвођача.

Екстерни текући трошкови обухватају плаћања трећим странама за услуге заштите животне средине из јавног сектора или специјалним произвођачима који могу бити јавни или приватни (за екстерне накнаде/куповину за сакупљање отпада или обраду отпадних вода те за остало, нпр. издаци за деконтаминацију тла и подземних вода). Искључене су новчане казне.

Environmental protection current expenditure includes costs of activity operation and maintenance (technology, process, equipment). Current expenditure is to prevent, reduce, dispose or eliminate pollution and other environmental losses caused by current activities of the entity. They include internal costs (including costs of operation and maintenance of environmental protection installations as well as environmental charges), costs of services provided by external entities, charges for sewage treatment and waste collection; costs of control systems, monitoring, laboratory research and management.

Definitions

Investment is, by its purpose, classified in two categories: investment aimed at reduction or elimination of already generated pollution (end-of-pipe investment) and investment in reduction or prevention of generation of pollution during the production process (investment in integrated technologies).

End-of-pipe investments are investments in methods, practices, technologies, processes and equipment designed to collect and remove pollutants (e.g. techniques or equipment, such as air emissions filters, waste water treatment plants, waste disposal facilities) after their release into the environment.

Investments in integrated “cleaner” technologies are investments in improvement of existing or development of new methods, practices, technologies, processes or equipment designed to prevent or reduce the amount of pollution created at the source, thereby reducing the environmental impacts of releasing pollutants and/or other polluting activities (as a part of the production process – thus the designation “integrated”).

Internal current expenditures are intended for the operation of end-of-pipe environmental equipment – material, energy, maintenance, personnel costs (only for the personnel in charge of environmental protection), and other internal current expenditures (training, informing, general administration for environmental protection). Purchases of environmental protection services from the Public Sector or from specialised producers **are excluded**.

External current expenditures include payments to third parties for environmental protection services, including both the Public Sector and specialised producers, both public and privately owned (e.g. external fees/purchases for waste disposal or waste water treatment, expenditure for soil and ground water decontamination). Excluded are fines and penalties.

Публикује Агенција за статистику Босне и Херцеговине, 71000 Сарајево, Зелених беретки 26
Published by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih беретки 26

Телефон/Phone: +387 (33) 911 911 | Телефакс/Telefax: +387 (33) 220 622
Електронска пошта/E-mail: bhas@bhas.gov.ba | Интернетска страница/Web site: www.bhas.gov.ba

Одговорна лица/Responsible persons:

Шевала Корајчевић, шеф Одсјека за статистику животне средине, енергије и регионалних статистика
Ševala Korajčević, Head of Environment, Energy and Regional Statistics Department

Весна Ћужић, директор
Vesna Ćužić, Director

Саопштење приредио: Драган Јововић
Prepared by: Dragan Jovović

Размислите о очувању животне средине прије штампања документа.
Please consider the environment before printing this document.